

U ŚW. BARTŁOMIEJA W MIERZESZYNIE

Numer 8 (525)

Mierzeszyn, luty 2023 r.

ISSN 2082-0089

Rok 14

Pismo przeznaczone jest wyłącznie do użytku wewnętrznego członków wspólnoty parafialnej w Mierzeszynie.

KSIEŻA PARAFII MIERZESZYN DAWNYCH LAT

KSIĄDZ JÓZEF SCHWABE

– proboszcz i mierzeszyński działacz społeczny
1899-1910

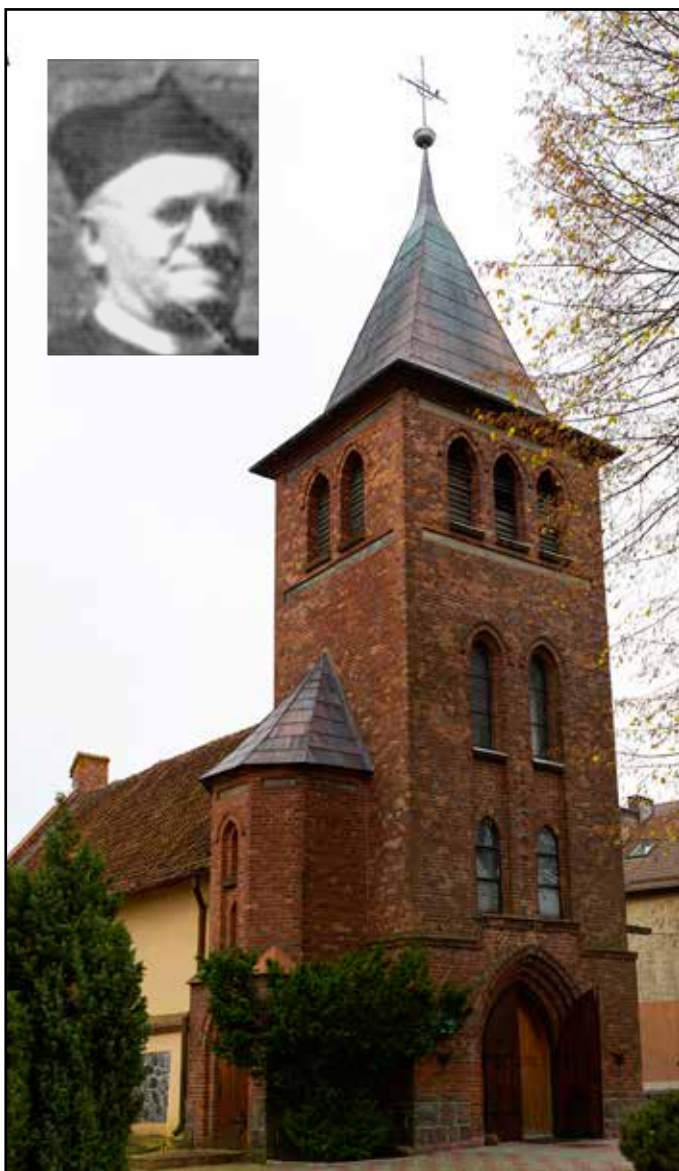
In memoria w 155. rocznicę urodzin

Urodził się 19 marca 1868 roku jako syn posiadziela w Kawlach koło Gowidlina w gminie Sierakowice. W 1889 roku po sześcioletniej nauce ukończył Królewskie Gimnazjum w Wejherowie. Następnie studiował teologię w seminarium duchownym w Pelplinie, po ukończeniu którego 11 marca 1894 roku otrzymał święcenia kapłańskie.

W latach 1894 -1899 pracował jako wikary w parafiach w Golubiu, Śliwicach, Lalkowych i Starej Kiszewie, po czym został skierowany w charakterze administratora (do połączonej unią personalną od 1701 roku) parafii Mierzeszyn – Przywidz.

W 1904 roku z inicjatywy księdza Schwabego w Mierzeszynie jako prezesa powstał oddział Katolickiego Stowarzyszenia Robotników (Katholischer Arbeiterverein), który z założenia był katolickim związkiem zawodowym głównie licznych w okolicy robotników rolnych. Jego celem było materialne i moralne wspieranie robotników i ich rodzin w myśl katolickiej nauki społecznej. Mogli oni korzystać z usług miejscowej kasy oszczędnościowo-pożyczkowej, pomocy medycznej i finansowej w razie choroby, pomocy solidarnej w ciężkich sytuacjach życiowych.

W późniejszym czasie przy oddziale powstała kasa pogrzebowa. W 1907 roku w Trąbkach Wielkich powstał kolejny oddział. Dzięki jego staraniom odremontowano

Na początku XX wieku dzięki staraniom i pracy ks. Józefa Schwabego kościół św. Bartłomieja Apostoła uzyskał wieżę.

kościół w Mierzeszynie, dostawiając przy okazji wieżę, a w Przywidzu zbudowano i poświęcono nowy kościół katolicki.

W Mierzeszynie ks. Schwabe pracował do czerwca 1910 roku, po czym objął funkcję proboszcza w parafii pw. Wszystkich Świętych w Wysinie, gdzie pracował do 1939 roku. Tu, wykorzystując nabyte między innymi w Mierzeszynie doświadczenie duszpasterskie i pasję społecznikowską, aktywnie uczestniczył w życiu lokalnej społeczności np. w czerwcu 1927 roku brał udział w poświęceniu sztandaru wysińskiego Towarzystwa Powstańców i Wojaków, na którym wygłosił przemówienie na temat znaczenia sztandaru. Otrzymał też nominację na funkcję radcy duchownego. Zmarł 11 lutego 1946 roku w Starogardzie Gdańskim.

DARIUSZ DOLATOWSKI

193 Personal-Chronik.

Dem Pfarradministrator Joseph Schwabe zu Meisterswalde ist die erledigte Pfarrstelle an der katholischen Kirche zu Meisterswalde - Mariensee im Kreise Danziger Höhe verliehen worden.

Nominacja ks. Josepha Schwabego na proboszcza katolickiego w Mierzeszynie - Przywidzu.

Proboszcz mierzeszyński ks. JOHANNES AELTERMANN - zasłużony działacz społeczny

JOHANNES PAULUS AELTERMANN, martyr (1876-1939)

W pamięci lokalnej ksiądz Johannes Aeltermann zapisał się w zasadzie jako wybitny duszpasterz mierzeszyńsko-przywidzki, męczennik II wojny światowej i uczestnik wielu procesów sądowych. Mało jednak znanym jest fakt, że był on też zasłużonym działaczem społecznym, który udzielał się czynnie w chrześcijańskiej partii „Centrum” (Zentrumspartei der Freien Stadt Danzig) oraz gdańskich i wyżynnych instytucjach rolniczych i bankowych.

Jemu też kościół i plebania w Mierzeszynie zawdzięcza podłączenie do energii elektrycznej, której użycia w pracach gospodarskich na wsi był zwolennikiem i propagatorem np. testował na kościelnym gruncie elektryczny pług firmy „Siemens”.

Później wypożyczał go mierzeszynianom nie biorąc za to pieniędzy. Próbował też przy pomocy swej współpracownicy i kierowcy Pauli Schützmann z Granicznej Wsi wprowadzić dla miejscowej młodzieży kursy stenografii.

Z chwilą objęcia urzędu proboszcza w Mierzeszynie i Przywidzu jednym z pierwszych zadań, jakie sobie postawił była odbudowa i reorganizacja założonego w 1904 roku w Mierzeszynie przez proboszcza księdza Józefa Schwabego Katolickiego Stowarzyszenia Robotników (Katholische Arbeitsverein).

Kolejną sferą zainteresowania i aktywności księdza Aeltermanna były problemy gospodarcze i inne nurtujące rolników z obszaru Pomorza Gdańskiego, a szczególnie Wolnego Miasta Gdańska i Wyżyny Gdańskiej związane z panującym ówczesnie kryzysem gospodarczym i upadkiem rolnictwa. Rolnicy ci skupieni byli w Gdańskim Związku Rolniczym (Danziger Landbund) i należącym do niego Powiatowym Związku Rolniczym oraz podległej mu lokalnej grupie Mierzeszyn i okolica (Kreislandbund Danziger Höhe e. V. und Ortsgruppe Meisterwalde und Umgebung). Pełnił on w Gdańskim Związku Rolniczym funkcję członka zarządu, a w Powiatowym i mierzeszynskim przewodniczącego. Sprawował ją do 1931 roku.

Zachowało się sprawozdanie z jednego z zebrań generalnych związku odbyte pod przewodnictwem księdza Aeltermanna pod koniec marca 1930 roku w Glinnej Górze, w czasie którego wygłosił on przyjęty z wielkim zainteresowaniem przez zebranych referat poświęcony tematyce hodowli drobiu w ramach jej możliwości i warunków w obwodzie mierzeszynskim.

W czasie sprawowania posługi duszpasterskiej przez księdza Aeltermanna w Mierzeszynie zainteresował się on też działalnością w lokalnej kasie oszczędnościowo - pożyczkowej (Meisterwalder Sparr - und

Darlehenskassenverein), której usługi można dzisiaj przyrównać do działalności banków spółdzielczych. Powstała ona w 1896 roku i liczyła 20 członków, a 1 maja 1902 roku została wpisana do rejestru sądowego w Gdańsku. Początkowo kierowali nią pastory ewangelicy z Mierzeszyna.

Od 30 marca 1921 roku członkiem kasy był ksiądz Aeltermann, który z dniem 14 grudnia 1923 roku objął funkcję jej przewodniczącego. Sprawował ją do 8 kwietnia 1925 roku, a po nim nowym przewodniczącym został Gustav Blohmke. Wśród współpracowników księdza Aeltermanna był kowal Johannes Schützmann i jego córka urzędniczka bankowa z Sopotu Paula.

Biuro zarządu lokalnego początkowo mieściło się w pomieszczeniu na plebanii, a później w budynku, w sąsiedztwie szkoły i naprzeciw stawu przy kościele ewangelickim. Na generalnym zebraniu odbytym 2 marca 1935 roku zebrani przyjęli statut organizacyjny wzorowany na statucie niemieckiej organizacji bankowej Raiffeisengenossenschaft. Była ona podporządkowana organizacyjnie Gdańskiemu Stowarzyszeniu Raiffeisengenossenschaft.

Członkostwo księdza Aeltermanna w kasie zakończyło się 31 grudnia 1935 roku, gdyż został przez decyzję zarządu wykluczony.

Jeszcze inną sferą zainteresowań księdza Aeltermanna była historia regionalna i folklorystyka. Zainteresowania te zaowocowały opracowaniem przez niego małej kroniczki dziejów Przywidza zatytułowanej „*Mariensee im Kreise Danziger Höhe*” i przywidzkich jarmarków „*Die Geschichte der Jahrmärkte in Mariensee im Kreise Danziger Höhe*”. Opracował też dzieje rodziny Blockus z Piekła Dolnego, którą często odwiedzał, i z którą był zaprzyjaźniony. Z rodziny tej pochodziła organistka w katolickim kościele przywidzkim Waltraud.

DARIUSZ DOLATOWSKI

KSIĄDZ FERDYNAND OHL

proboszcz mierzeszyński: 1872-1894
In memoria w 180. rocznicę urodzin.

Urodził się 24 stycznia 1843 roku w rodzinie kołodzieja Jakuba Ohla i Marii de domo Barembruch w Różynach koło Łęgowa (rodzina była spokrewniona z rodzicami kapłana i pedagoga rodem z Mierzeszyna Alberta Josepha). Nauki elementarne pobierał w szkole w Różynach, a następnie 5 kwietnia 1853 roku po zdaniu egzaminu wstępnego został przyjęty do zakładu wychowawczego dla chłopców Collegium Marianum w Pelplinie, który opuścił w 1856 roku.

Kolejnym etapem jego edukacji było gimnazjum w Chojnicach, gdzie został przyjęty do niższej i wyższej tercji, kwinty i kwarty (klasy od trzeciej do szóstej). Naukę gimnazjalną ukończył w 1864 roku egzaminem dojrzałości.

1 października 1864 roku wstąpił do seminarium duchownego w Pelplinie, w którym 12 kwietnia 1868 roku uzyskał święcenia kapłańskie i został skierowany na wikariaty w Golubiu (koniec kwietnia 1868 roku) i przy Kaplicy Królewskiej w Gdańsku (tu odnotowano go w 1870 roku w gdańskiej księdze adresowej).

16 października 1872 roku został mianowany przez władzę biskupią administratorem parafii w Mierzeszynie, a 8 stycznia 1874 roku mianowany jej proboszczem. W rok później wskutek tak zwanej ustawy obrocnej (z kwietnia 1875 roku) został pozbawiony znacznej części i tak skromnych dochodów parafii, która połączona była unią personalną z parafią w Przywidzu. Jednak nie starał się o ich powiększenie z dobrowolnych składek wiernych.

W połowie kwietnia 1893 roku w Mierzeszynie wraz ze swymi parafianami uroczysto obchodził swą srebrną rocznicę uzyskania święceń kapłańskich. Parafię mierzeszyńsko-przywidzką opuścił 11 maja 1894 roku i objął probostwo po zmarłym księdzu Bartłomieju Gierszewskim w Świętym Wojciechu, gdzie pracował do 1898 roku. Zasłużył się przeprowadzeniem generalnego remontu w tamtejszym kościele i jego znacznym przyozdobieniem.

Zmarł 21 października 1898 roku w 31. roku kapłaństwa. Nad jego trumną przemawiał jego kolega seminaryjny proboszcz z Łęgowa ksiądz Jakub Białk, z którym razem otrzymali święcenia kapłańskie, a w dniu pogrzebu proboszcz ksiądz Schröter ze Starych Szkotów. Kondukt żałobny poprowadził ksiądz prepozyt Stengert z Pelplina.

Następcą księdza Ohla został wikary Marcelego Brzeziński z Kościerzyny, którego po roku pracy zastąpił jako administrator

wikary ksiądz Edward Studziński z Brusów pracujący w Mierzeszynie też zaledwie rok.

DARIUSZ DOLATOWSKI

Ksiądz Marcelego Brzeziński
(1864-1929)
proboszcz mierzeszyński

Der Pfarrer Ferdinand Ohl aus Meisterswalde ist am 11. Mai cr. auf die Pfarrei St. Albrecht canonisch instituiert worden.
Der Vicar Marcellus Brzeziński aus Perent ist als Pfarradministrator in Meisterswalde

Nominacje Ferdynanda Ohla i Marcelego Brzezińskiego

Vicar Eduard Studziński aus Brusz als Pfarradministrator in Meisterswalde und der Pfarradministrator Marcellus Brzeziński aus Meisterswalde als Pfarradministrator in spiritualibus et temporalibus in Perent angestellt.

Nominacja księdza Edwarda Studzińskiego na urząd proboszcza mierzeszyńskiego

STRONA INTERNETOWA

PARAFII: www.parafia.i3k.pl

CMENTARZA: www.mogily.pl/mierzeszyn

NUMER KONTA PARAFIALNEGO Parafia św. Bartłomieja Apostoła w Mierzeszynie
PL 34 8335 0003 0303 2437 2000 0001 Kod BIC/SWIFT: GBWCPLPP
Bank Spółdzielczy w Pruszczu Gdańskim Oddział Trąbki Wielkie

U ŚW. BARTŁOMIEJA W MIERZESZYNIE - Gazeta Parafii św. Bartłomieja Apostoła w Mierzeszynie.
Pismo przeznaczone jest wyłącznie do użytku wewnętrznego członków wspólnoty parafialnej w Mierzeszynie.
Redaktor naczelny: ks. Andrzej Sowiński, zastępca red. naczelnego: Irena Krzemińska, red. techniczny: Franciszek Sowiński.
Wydawca: Parafia św. Bartłomieja Apostoła, ul. Wolności 17, 83-041 MIERZESZYN, tel. (0048) 58 682 81 78,
e-mail: mierzeszyn@diecezjagdansk.pl Cena: dobrowolna ofiara, liczymy także na sponsorów gazety.